

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen (YVV) toimenpideohjelma

Sisältö

Tiivistelmä	5
1. Strateginen tavoite	8
2. Kehittämisen painoalueet ja toimenpiteet.....	10
2.1. Yhteiskuntavastuun vahvistaminen	10
2.2. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtaminen.....	12
2.3. Yliopiston kumppanuudet.....	15
3. Kansainvälistyminen	19
4. Toimeenpano ja seuranta.....	20
5. Resurssit ja kustannusvaikutukset	21
Liite	23
Kymmenen vuotta YVV:n kehittämistä Helsingin yliopistossa	23

YVV:n toimenpideohjelman kehittämiskohteet ja toimenpiteet 2010–2012

Tiivistelmä

Helsingin yliopiston yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen (YVV) toimenpideohjelma 2010 – 2012 on ensimmäinen laatuaan. Se täydentää strategiakaudella 2007 - 2009 käyttöön otettujen linjausten kokonaisuutta tarkentamalla yliopiston tutkimus- ja opetuslähtöisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmaa.

Toimenpideohjelman valmistelusta on vastannut yliopiston laajapohjainen yhteiskuntasuhteet-työryhmä ja sitä on tehty yhteen sovittaen erityisesti tutkimuspoliittisen toimenpideohjelman sekä opetuksen ja opintojen toimenpideohjelman kanssa. Ohjelman valmisteluun on osallistunut myös hallintoviraston sisäinen YVV-virkamiesryhmä.

Ohjelma rakentuu yliopiston vision ja strategisten tavoitteiden pohjalle. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämisen strateginen tavoite vuosille 2010-2012 on seuraava:

Helsingin yliopisto on yhteiskunnallinen vastuunkantaja, tieteen puolesta-puhuja ja arvostettu yhteistyökumppani.

Tavoite saavutetaan kolmen kehittämiskohteen ja niitä tukevien toimenpiteiden avulla. Näitä ovat:

1. Yhteiskuntavastuun vahvistaminen

Helsingin yliopisto ottaa toiminnassaan entistä suunnitelmallisemmin huomioon kansallisen ja globaalien yhteiskuntavastuunsa. Tutkimuksen harjoittamisessa ja koulutuksen kehittämisessä seurataan toimintaympäristön muutoksia ja tartutaan aktiivisesti yhteistyötarpeiden jatkotyöstämiseen.

Kehittämisaikojen toimenpiteitä ovat yliopiston yhteiskuntavastuun periaatteiden tarkentaminen, tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallisten tarpeiden tunnistaminen, innovaatiojärjestelmän vahvistaminen, YVV -viestinnän kehittäminen ja tieteen puolesta puhuminen sekä tieteellisen tiedon saattaminen yhteiskunnan käyttöön.

2. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtaminen

Yliopisto vahvistaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtamista osana yliopiston johtamisjärjestelmää. Tavoitteena on huolehtia kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kehityksen ennakoinnista ja muutosten jatkuvasta seurannasta sekä huomioon ottamisesta päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä. Lisäksi tavoitteena on eheämmin ja koordinoitummin johdettu yhteiskunnallinen vuorovaikutus.

Kehittämisaikojen toimenpiteitä ovat YVV:n johtamisvastuiden ja -roolien selkeyttäminen, kumppanuuspolitiikan periaatteiden määrittely, YVV:n seuranta- ja arviointijärjestelmän kehittäminen, sidosryhmärekisterin ja -palvelun toteuttaminen sekä pitkäkestoisen varainhankintakampanjan toteuttaminen.

3. Yliopiston kumppanuudet

Yliopisto vahvistaa kumppanuutta erityisesti elinkeinoelämän, alumnien ja alue-toimijoiden kanssa. Vastavuoroisen kumppanuuden periaatteella harjoitettava yhteistyö perustuu tutkimukseen ja opetukseen. Yliopisto vahvistaa koulutusvientiä ja vierailutoimintaa.

Kehittämisaalueen toimenpiteitä ovat elinkeinoelämäsuhteiden vahvistaminen, aluetoiminnan ja korkeakoulu-yhteistyön jännevöittäminen, alumnitoiminnan vaikuttavuuden lisääminen, ruotsinkielisen sidosryhmäyhteistyön kehittäminen, yliopistollinen aikuiskoulutuksen kehittäminen (avoin yliopisto ja täydennyskoulutus) ja koulutusviennin lisääminen.

Kansainvälistyminen ja YVV

Edellä kuvattujen kolmen kehittämisaalueen lisäksi yhteiskunnallinen vuorovaikutus toteutuu myös vahvasti kansainvälistymisen kautta. Osana LERU (League of European Research Universities)-yhteistyötä yliopisto osallistuu perustutkimuksen, tutkimusrahoituksen ja tutkijakoulutuksen puolesta puhumiseen profiilinsa mukaisesti ja pyrkii vaikuttamaan Euroopan Unionin tutkimuspolitiikkaan. Yliopisto kantaa myös vastuuta maailmanlaajuisesti tuottamalla uutta tietoa esimerkiksi globaalimuutoksiin (esim. ilmastomuutos) liittyen, kouluttamalla kehittyvien maiden kansalaisia sekä osallistumalla näiden maiden koulutuksen kehittämiseen.

Kansainvälisen toimintansa kehittämiseksi ja edistämiseksi yliopisto tekee yhteistyötä muiden korkeakoulujen, alueellisten sekä muiden toimijoiden kanssa. Tällöin tavoitteena on saada aikaan yliopiston näkökulmasta synergiaetuja (esim. University Admissions -palvelu, Helsinki Summer School) ja lisäksi luoda korkeakoulusektorin ulkopuolisille toimijoille yhteinen kommunikaatioväylä korkeakoulujen suuntaan (esim. HERA International).

Toimeenpano, vastuut ja johtaminen

Konsistori määrittelee yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteet ja toimenpiteet yliopiston strategiassa ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimenpideohjelmassa. Tiedekunnat ja erilliset laitokset laativat niiden perusteella syksyn 2009 tavoiteneuvottelua varten omat tavoiteohjelmansa, joihin sisällytetään myös yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteet, kehittämisen painoalueet ja toimenpiteet.

Ohjelman toteuttamisen vastuut ja aikataulutus on määritelty tarkemmin kunkin toimenpiteen yhteydessä. Lähtökohtana on, että ohjelman toimeenpanon alkuvaiheessa keskitytään YVV-johtamisjärjestelmän rakentamiseen sekä YVV-periaatteiden ja kumppanuuspolitiikan määrittelyyn. Samoin alkuvaiheessa keskeistä on alumnitoiminnan vaikuttavuuden lisääminen ja varainhankintakampanjan toteuttaminen.

Osana YVV:n johtamisen vahvistamista yliopisto perustaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimikunnan, joka opintoasiain-toimikunnan ja tieteellisen neuvoston rinnalla huolehtii yliopiston päätöksentekoa koskevasta valmistelusta yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmasta sekä YVV:n seurannasta. Lisäksi yliopiston johdon ja tiedekuntien välistä vuorovaikutusta vahvistetaan käynnistä-

mällä YVV –varadekaanipalaverit kuten tutkimusasioiden ja opintoasioiden kohdalla on tehty jo aiemmin. Toimenpideohjelman toimeenpanon tehokkuutta ja onnistumista lisää se, että strategiset tavoitteet ja kehittämisalueet on konkretisoitu ja vastuutettu tiedekunta-, laitos- ja henkilötasolle asti selkeästi.

Kustannusvaikutukset

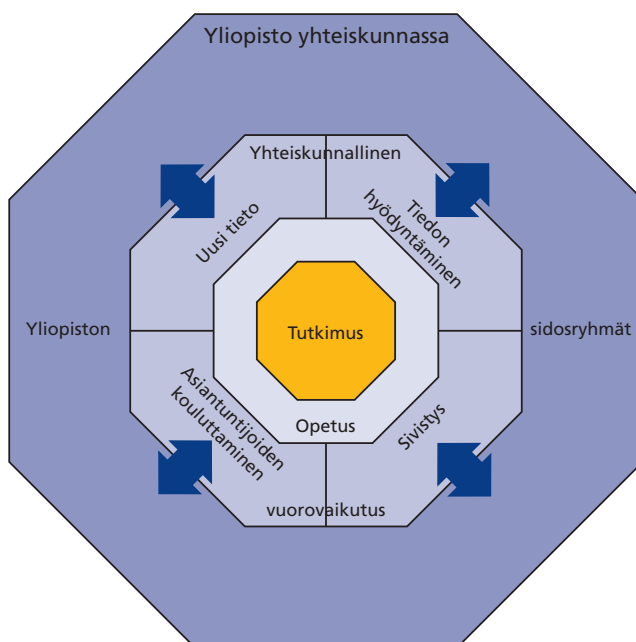
Ohjelman toimeenpano tapahtuu suurelta osin keskushallinnon ja tiedekuntien nykyisten resurssien puitteissa uudistamalla toiminnallisia prosesseja ja työskentelytapoja. Lisää voimavaroja ja projektiresurssia tarvitaan erityisesti 1) sidosryhmärekisterin ja -palvelun ja varainhankintakampanjan toteuttamiseen, 2) alumnitoiminnan, elinkeinoelämäsuhteiden, ja aluetoiminnan vahvistamiseen sekä 3) koulutusviennin lisäämiseen.

1. Strateginen tavoite

Helsingin yliopisto on yhteiskunnallinen vastuunkantaja, tieteen puolesta-puhuja ja arvostettu yhteistyökumppani.

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen (YVV) vahvistaminen on Helsingin yliopistolle yhä tärkeämpää. Siksi yliopisto selkeyttää yhteiskuntavastuunsa sisältöä, kehittää yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen edellyttämää johtajuutta ja tarkentaa sidosryhmäpolitiikkaansa. Tavoitteena on vahvistaa vuorovaikutusta, joka hyödyttää sekä yliopistoa että sen kumppaneita.

Yliopiston tutkimuksella ja opetuksella on aina ollut merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Nopeimmin toiminnan tulokset näkyvät koulutuksen välityksellä. Maisterit, tohtorit, avoimen yliopiston opiskelijat ja täydennyskoulutettavat välittävät asiantuntijuutta yhteiskunnan eri sektoreille, kotimaassa ja kansainvälisesti. Tutkimustulosten yhteiskunnallisen hyödyn konkretisoituminen taas saattaa vaatia huomattavan pitkän ajan. Toisaalta yliopiston väen toimiessa yhdessä yritysten, julkisen sektorin, aluekehittäjien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa käytettävissä on jo pitkältä ajalta karttunutta tutkimustietoa, joka usein vain odottaa prosesseja, joissa tutkimustulokset saatetaan hedelmöittämään käytännön toimintaa.

Siirryttäessä vuonna 2010 toimimaan uuden yliopistolainsäädännön mukaisesti yliopisto ottaa huomioon yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen sisältöä määritellensäan yhteiskunnan odotukset kansainvälisen, kansallisen ja alueellisen innovaatiojärjestelmän vahvistamisesta. Lisäksi Helsingin yliopisto monitieteisenä sivistysyliopistona tuo yhteiskunnan kehittämiseen teknologisten innovaatioiden lisäksi sosiaalisia innovaatioita, kulttuurista osaamista sekä määrämuotoista koulutusta että kansalaisille soveltuvia mahdollisuuksia itsensä yksilölliseen kehittämisen.

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimenpideohjelma 2010 – 2012 on ensimmäinen laatuaan. Se täydentää strategiakaudella 2007 - 2009 käyttöön otettujen toimenpideohjelman kokonaisuutta tarkentamalla yliopiston tutkimus- ja opetuslähtöisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmaa.

YVV -toimenpideohjelmaa on tehty yhteen sovittaen muiden toimenpideohjelmien, erityisesti tutkimuspoliittisen toimenpideohjelman sekä opetuksen ja opintojen toimenpideohjelman kanssa. YVV -toimenpideohjelma täydentää muita toimenpideohjelmiä ja tuo tutkimusta ja opetusta koskeviin kehittämistavoitteisiin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja vuorovaikutuksen aspektin. Myös ohjelmien toteutus tapahtuu yhteen sovittaen: yhteiskunnallinen vuorovaikutus voi olla olemassa vain tutkimuksen ja opetuksen pohjalta ja YVV voi puolestaan tuoda lisäarvoa tutkimukselle ja opetukselle.

Ohjelma perustuu näkemykselle, että yliopistolla on yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kokonaisprofiili, jonka sisältöä ja toimintamuotoja kunkin tiedekunnan ja erillislaitoksen erityisprofiilit tarkentavat ja konkretisoivat. Siksi ohjelma ei sisällä yksittäisiä tiedekuntia ja toimijoita koskevia linjauksia, vaan se ottaa kantaa asioihin, jotka ovat strategisesti merkittäviä koko yliopistolle ja sen opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vahvistamiselle.

2. Kehittämisen painoalueet ja toimenpiteet

Toimenpiteiden aikataulun ja vastuiden määrittely

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus yliopiston tehtävänä kaipa edelleen kiteyttämistä ja jäntevöittämistä. Ohjelman toimenpiteistä osa on luoteeltaan sellaisia, että niiden toimeenpano on välttämätön edellytys toisten toimien toteuttamiselle. Toisaalta ohjelmassa on myös toimenpiteitä ja YVV -toimintoja, jotka jatkuvat jo strategiakaudesta 2007–2009.

Osa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämistoimista koskee selvästi koko yliopistoa, jolloin toteuttamisvastuu on ensisijaisesti rehtoraatilla ja hallintovirastolla. Osa taas edellyttää erityisesti tiedekuntien ja erillisten laitosten vastuunottamista. Useat YVV -toimenpideohjelman kohdat kytkeytyvät sisällöltään muihin toimenpideohjelmiin. Tämä on merkitty ohjelman toimenpidekuvauksien yhteyteen.

2.1. Yhteiskuntavastuun vahvistaminen

Tavoitteet

Helsingin yliopisto ottaa toiminnassaan entistä suunnitelmallisemmin huomioon kansallisen ja globaalin yhteiskuntavastuunsa. Tutkimuksen harjoittamisessa ja koulutuksen kehittämisessä seurataan toimintaympäristön muutoksia ja tartutaan aktiivisesti yhteistyötarpeiden jatkotyöstämiseen.

Toimenpiteet

1. Yliopiston yhteiskuntavastuun periaatteiden tarkentaminen

Yliopisto tarkentaa tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen (YVV) tavoitteita alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteiden ja toimeenpanon suunnitelmallisuutta vahvistetaan osana toiminnanohjausta.

- **Aikataulu:** syksystä 2009 lähtien
- **Vastuu:** hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö
- **Toteutuksen mittari:** Kaikki tiedekunnat ja erilliset laitokset määrittelevät yhteiskuntavastuunsa ja kirjaavat sen tavoiteohjelmiinsa ja laativat YVV:n toteuttamissuunnitelmat.

2. Tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallisten tarpeiden tunnistaminen

Yliopisto kehittää jatkuvan vuoropuhelun muotoja muun yhteiskunnan kanssa. Tutkimuksen pitkäjänteisiä painotuksia ja valintoja tehtäessä hyödynnetään vuorovaikutusta muun yhteiskunnan kanssa. Koulutuksen palautejärjestelmää

kehitetään monipuolistamalla vuoropuhelua työnantajien ja elinkeinoelämän kanssa. Sekä tutkimuksen että koulutuksen osalta kunkin alan yhteistyötartpeiden ja –mahdollisuuksien tunnistamiseen on parhaat mahdollisuudet tiedekunnissa ja erillislaitoksissa. Yliopiston johdon strategisia linjauksia ja keskuhallinnon palveluja kehitetään toiminnan tueksi.

- **Aikataulu:** 2010 -2012
- **Vastuu:** Tiedekunnat ja erilliset laitokset
- **Toteutuksen mittari:** Tiedekunnat ja erilliset laitokset ovat tunnistaneet ja analysoineet yhteiskunnalliset tarpeet ja nimenneet ne tavoiteohjelmiinsa
- **Yhteydet:** YVV -toimenpideohjelman kohta 15, Tutkimuspoliittinen toimenpideohjelma, Opetuksen ja opintojen kehittämisen toimenpideohjelma

3. Innovaatiojärjestelmän vahvistaminen

Yliopiston tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus muodostavat kansallisen innovaatiojärjestelmän perustan. Yliopistolla on keskeinen tehtävä sekä elinkeinoelämän dynamiikkaa ylläpitävien kaupallistettujen innovaatioiden lähteenä että sosiaalisten innovaatioiden edistäjänä. Helsingin yliopistolla on erityisen paljon annettavaa uuden kansallisen innovaatiostrategian toimeenpanoon, jossa korostuu käyttäjä- ja kysyntälähtöisyys. Yliopiston tulee huolehtia, että sen luoma osaaminen siirtyy joustavasti yritystoiminnan ja muun yhteiskunnan käyttöön.

Helsingin yliopisto panostaa innovaatiokulttuurin edistämiseen, tutkimukseen perustuvien keksintöjen tunnistamiseen ja innovaatioaihioiden hyödyntämiseen sekä yrittäjyyden edistämiseen. Yliopisto toteuttaa innovaatiotehtäväänsä myös rahastojensa sekä kumppanuuteen perustuvien välittäjäorganisaatioiden kautta.

Yliopiston roolia vahvistetaan sekä kansallisessa että metropolialueen innovaatiojärjestelmässä. Perustana on yliopiston asema kansainvälisesti verkottuneena tutkimusyliopistona. Yliopisto ottaa innovaationäkökulman huomioon tutkimuspoliittisessa toimenpideohjelmassaan ja innovaatio-ohjelmassaan, määrittelee välittäjäorganisaatioiden kehittämiseen liittyvän kumppanuuspolitiikkansa sekä tehostaa yhteistyötään elinkeinoelämän ja kaupunkien kanssa.

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Hallintovirasto
- **Toteutuksen mittari:** Yliopisto ottaa käyttöön toimintatavan, joka kannustaa yrittäjän uralle ja innovaatiotoimintaan sekä tarjoaa niihin valmiuksia.
- **Yhteydet:** Tutkimuspoliittinen toimenpideohjelma ja innovaatiohjelma

4. YVV -viestinnän kehittäminen ja tieteen puolesta puhuminen

Yliopisto viestii jatkuvasti muulle yhteiskunnalle harjoittamansa tutkimuksen ja koulutuksen perusteista, tavoitteista ja tuloksista. Yliopisto toteuttaa mainekuvakampanjan, tehostaa viestintänsä eri muotoja, jotta yliopiston yhteistyö-

kumppaneilla, kansalaisilla ja päättäjillä on ajantasainen, yhtenäinen ja todellinen kuva Helsingin yliopiston tutkimuksen ja opetuksen korkeasta laadusta. Yliopiston julkikuvan ja saavutusten kirkastamisessa hyödynnetään myös hyvin kohdennettua ja monimuotoista verkkoviestintää. Mainekuvakampanjan teemoja hyödynnetään yliopiston varainhankintakampanjan toteutuksessa.

Yliopisto on aktiivinen yhteiskunnallisen keskustelun virittäjänä ja pyrkii tunnistamaan tulevaa kehitystä sekä vaikuttamaan siihen tutkimustiedon pohjalta.

Yliopisto arvioi olemassa olevat yhteistyöfoorumit ulkoisesti ja sisäisesti. Kehitettäessä uusia toimintatapoja ja kohtaamispaikkoja hyödynnetään jo toimivien yhteistyöfoorumien kokemuksia. Yliopisto kehittää uusia toimintatapoja erityisesti elinkeinoelämän, alumnien ja aluetoimijoiden kanssa.

- **Aikataulu:** Syksystä 2009 lähtien
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö ja viestintäosasto
- **Toteutuksen mittari:** Yliopiston mainekuvan vahvistuminen erityisesti yliopiston yhteistyökumppaneilla arvioidaan ulkopuolisella arviointiprojektilla
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 5, 11, 12

5. Tieteellisen tiedon saattaminen yhteiskunnan käyttöön

Tutkimukseen perustuvan asiantuntijuuden saattaminen lukuisissa muodoissa muun yhteiskunnan käyttöön on edelleen keskeinen osa yliopiston yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Asiantuntijuus merkitsee tutkijoiden ja opettajien yhteiskunnallisia asiantuntijatehtäviä, julkisen keskustelun puheenvuoroja, tutkimustulosten esittelyä laajassa mediassa ja oppikirjojen laatimista.

Sivistysyliopiston yhteiskuntavastuuseen kuuluu tarjota myös yksittäisille kansalaisille aineksia maailmankuvansa kehittämiseen. Yliopisto selkeyttää vapaan sivistystyön tavoitteita ja toteutusta ja toimintaorganisaation eheämpää integrointia. Yliopiston kirjasto- ja tietopalvelut edistävät toiminnallaan tieteellisen tiedon saatavuutta ja levittämistä tiedolle perustuvassa yhteiskunnassa.

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Tiedekunnat, erilliset laitokset ja yliopiston kirjastolaitos
- **Toteutuksen mittari:** Vuotuiset raportointitiedot
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 4, 15; Opetuksen ja opintojen toimenpideohjelma

2.2. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtaminen

Tavoitteet

Helsingin yliopisto vahvistaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtamista osana yliopiston johtamisjärjestelmää. Tavoitteena on huolehtia kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kehityksen ennakoinnista ja muutosten jatkuvasta seurannasta sekä huomioon ottamisesta päätöksenteossa ja toiminnan kehittämi-

sessä. Lisäksi tavoitteena on eheämmin ja koordinoidummin johdettu yhteiskunnallinen vuorovaikutus.

Toimenpiteet

6. YVV:n johtamisvastuiden ja -roolien selkeyttäminen

Johtamisjärjestelmässä määritellään YVV –toimintojen hoitaminen strategisella tasolla sekä YVV-palvelujen sisältö ja vastuut keskushallinnon, tiedekuntien ja laitosten vastuulla. YVV:n tavoitteet ja toimeenpanon linjaukset valmistellaan ja päätetään osana yliopiston toiminnanohjausta.

Yliopisto selkeyttää yhteiskunnallista vuorovaikutusta toteuttavien palveluiden kokonaisuutta. Yliopiston sisäiset YVV-palvelut tarjoavat tiedekunnille ja erillisille laitoksille tukea esimerkiksi sidosryhmäyhteistyön pelisääntöjen ja toimintaa koskevan viestinnän kehittämisessä, varainhankinnassa ja alumnitoiminnassa. Yhteiskunnallista vuorovaikutusta koskevat palvelut liittyvät palvelutiedottamiseen sekä harjoitettavan palveluyhteistyön kehittämiseen, esim. kansainvälistymiseen liittyvät opiskelijapalvelut. Yliopiston johtamisjärjestelmässä luodaan globaalin yhteiskuntavastuun toimille kannusteita ja tavoitteita yliopistoyhteisön sisällä.

Yliopisto perustaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimikunnan, joka opintoasiaintoimikunnan ja tieteellisen neuvoston rinnalla huolehtii yliopiston päätöksentekoa koskevasta valmistelusta yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmasta sekä YVV:n seurannasta. Lisäksi yliopiston johdon ja tiedekuntien välistä vuorovaikutusta vahvistetaan käynnistämällä YVV -varadekaanipalaverit kuten tutkimusasioiden ja opintoasioiden kohdalla on tehty jo aiemmin.

Tiedekunnat ja erillislaitokset huolehtivat oman yhteiskunnallisen vuorovaikutuksensa johtamis- ja valmisteluvastuiden määrittelystä.

- **Aikataulu:** Syksystä 2009 lähtien
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu- ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, tiedekunnat ja erilliset laitokset
- **Toteutuksen mittari:** YVV-johtamisvastuut ja rakenteet osana yliopiston johtamisjärjestelmää on laadittu ja viety käytäntöön
- **Yhteydet:** Tutkimuspoliittinen ohjelma sekä opetuksen ja opintojen kehittämisohjelma, johtamisen ja tukipalveluiden ohjelma (yliopiston johtamisjärjestelmä)

7. Kumppanuuspolitiikan periaatteiden määrittely

Yliopisto määrittelee kumppanuuspolitiikkansa periaatteet ja niiden toimeenpanon keinot, tunnistaa tärkeimmät yhteistyökumppaninsa ja määrittelee niiden kanssa yhteistyön päämäärät ja toimintamuodot. Yliopiston tavoite olla arvostettu yhteistyökumppani edellyttää yhteistyön tavoitteita ja keinoja koskevia perusteltuja valintoja ja priorisointeja.

Tiedekunnat ja erilliset laitokset määrittelevät yliopiston kumppanuusperiaatteiden linjausten ja oman profiilinsa mukaisesti yksikkötasoiset kumppanuusperiaatteet.

- **Aikataulu:** Kevät 2010
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö
- **Toteutuksen mittari:** Kumppanuuspolitiikan periaatteet on määritelty, tehty rehtorin päätös ja viestitty tiedekunnille.
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 1, 2,

8. YVV:n seuranta- ja arviointijärjestelmän kehittäminen

Yliopiston johto tarvitsee tutkimuksen ja opetuksen kannalta ajantasaisen kuvan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kehityksestä. Ulkoisen toimintaympäristön seuranta systematisoidaan ja organisoidaan. Lisäksi yliopisto rakentaa osana toiminnanohjausta ja laadunhallintaa sisäisen YVV-seurantajärjestelmän, joka sisältää seurattavien kohteiden ja mittareiden valinnan sekä seurantatyön vastuiden ja roolien määrittelyn osana yliopiston päätöksentekoa. Osana seuranta- ja arviointijärjestelmää kehitetään yliopiston laadullisia ja rakenteellisia YVV-mittareita.

- **Aikataulu:** Syksy 2010
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö
- **Toteutuksen mittari:** Ulkoisen toimintaympäristön seurantamalli ja toteutustapa tehty, sisäisen YVV-toiminnan seuranta ja arviointi tapahtuu osana yliopiston toiminnanohjausprosessia.
- **Yhteydet:** Toimenpide 6

9. Sidosryhmäkisterin ja -palvelun toteuttaminen

Yliopisto käynnistää koko yliopiston kattavan sidosryhmäkisteri- ja -palveluprojektin. Projektin tavoitteena on koko yhteistyökumppanuuksien, alumni- ja lahjoittajasuhteiden elinkaaren hallinta ja kehittäminen. Keskeistä on saada relevanttia tietoa yliopiston johdolle ja tiedekunnille siitä, miten kumppanudet ovat kehittyneet ja mihin strategisiin kumppanuuksiin käytettävissä olevia voimavaroja on perusteltua suunnata ja mihin voimavaroja tulee kohdentaa nykyistä enemmän.

- **Aikataulu:** 2011 - 2012
- **Vastuu:** suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö, lisäksi viestintäosasto ja tiedekunnat
- **Toteutuksen mittari:**
 - palvelun pilottiprojektin toteutus, testaus ja toimeenpano toteutettu,
 - sidosryhmätietojen 50 % saaminen mukaan rekisteriin,
 - kaikilla tiedekunnilla käytössä
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 6, 7, 8, 11, 13

10. Varainhankintakampanjan toteuttaminen

Yliopisto toteuttaa yhtenäisen ja strategian toteuttamista tukevan varainhankintakampanjan 2010 - 2013. Yliopiston strategisten päämäärien, toiminnan laadun ja vaikutusten tunnettuutta vahvistetaan ja lisätään keskeisten sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua yliopiston kehittämiseen. Kampanjan tuloksena yliopiston yhteydet elinkeinoelämään, alumneihin ja lahjoittajiin vahvistuvat ja myös yliopiston voimavarat lisääntyvät merkittävästi.

Kampanjan toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä sidosryhmäsuhteiden kehittämistä ja johtamista, uusien vuorovaikutusfoorumien luomista, ammattimaista varainhankintaosaamista sekä panostamista viestintään ja markkinointiin. Kampanja toteutetaan yliopiston rehtorin ja kampanjakomitean johtamana tiiviissä yhteistyössä tiedekuntien ja erillisten laitosten kanssa. Myös ruotsinkielistä varainhankintaa edistetään ja sidosryhmäsuhteita laajennetaan alumniyhteyksiä hyödyntäen.

- **Aikataulu:** 2010 - 2013
- **Vastuu:** rehtori, suunnittelu- ja yhteiskuntasuhteet –yksikkö, kampanjakomitea
- **Toteutuksen mittari:** lahjoitusten määrä ja lahjoittajasuhteiden syveneminen
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 2, 9

2.3. Yliopiston kumppanuudet

Tavoitteet

Yliopisto vahvistaa kumppanuutta erityisesti elinkeinoelämän, alumni- ja alue toimijoiden kanssa. Vastavuoroisen kumppanuuden periaatteella harjoitettava yhteistyö perustuu tutkimukseen ja opetukseen. Yliopisto vahvistaa koulutusvientiä ja vierailutoimintaa.

Toimenpiteet

11. Elinkeinoelämäsuhteiden vahvistaminen

Elinkeinoelämäsuhteita vahvistetaan selkeyttämällä elinkeinoelämäsuhteiden toimintaperiaatteet. Luodaan selkeät kontaktikanavat ja kumppanuudenhallintarakenteet kaikille yhteistyömuodoille. Yliopiston johto vastaa elinkeinoelämäsuhteiden strategisesta linjaamisesta. Tiedekunnat ja erilliset laitokset tarkentavat omalta osaltaan työtavoitteita ja –muotoja, joilla yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa harjoitetaan.

- **Aikataulu:** 2011 -
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, kehittämisosasto, tiedekunnat ja erilliset laitokset
- **Toteutuksen mittari:** Elinkeinoelämäsuhteiden määrä ja laatu vahvistunut

12. Alue toiminnan ja korkeakoulu yhteistyön jäntevoittäminen

Helsingin yliopiston yhteistyö alueiden kehittämiseksi on johtanut vahvoihin kumppanuuksiin mm. valtiohallan, kaupunkien, maakunnan liittojen ja elinkeinoelämän organisaatioiden kanssa. Myös korkeakoulu yhteistyön useat muodot liittyvät alueelliseen kehittämiseen.

Alue toiminta painottuu laajalle metropolialueelle, yliopistokeskuspaikkakunnille ja muiden yksiköiden sijaintipaikkakunnille. Tutkimus- ja koulutuslähtöisen yhteistyön perustana ovat yliopiston tieteenalojen vahvuudet ja alueiden innovaatiojärjestelmien kehittämistarpeet.

Metropolialueelle luodut profiloituneet ja nykyistä vahvemmat kokonaisuudet luovat perustan yhteistyön kehittämiseen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Kansallista metropolipolitiikkaa edistetään hyödyntäen metropolialueen korkeakoulujen aluestrategiatyöstä luotuja yhteistoimintamalleja ja –sisältöjä kehitetään erityisesti HERA:n (Helsinki Education and Research Area) kansainvälisen toiminnan palveluissa sekä tutkimus- ja innovaatiopalveluissa. Tässä Helsingin yliopiston tärkein kumppanuusyliopisto on Aalto-yliopisto.

Lahteen ja Hämeenlinnan asti ulottuvalla laajalla metropolialueella yliopisto osallistuu alue toimintaan erityisesti harjoittaen kaupunkitutkimusta kansallisen metropolipolitiikan edistäjänä ja kehittäen HERA –yhteistyöverkostoja yliopiston päävastuun koskiessa kansainvälisen toiminnan palvelutuotantoa. Itämeren tilan parantamiseen tähtäävä yhteistyö ohjelma toteuttaminen on tärkeä alue toimintaa toteuttava hanke.

Helsingin yliopisto toimii Lahden, Mikkelin ja Seinäjoen yliopistokeskuksissa ja jatkaa Lahden ja Mikkelin yliopistokeskusten koordinaatioyliopistona, mikäli muiden yliopistokeskustoimijoiden kanssa niin sovitaan. Yhteistyötä emoyliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja alueen muiden toimijoiden kanssa parannetaan. Samalla varmistetaan, että tutkimus- ja opetusalojen yhteydet emoyliopistoihin toimivat ja että tasapaino sisäisen yhteistyön koordinoinnin ja ja emoyliopistojen suoran ohjauksen välillä säilyy.

Helsingin yliopiston tutkimuksen ja koulutuksen volyymin valtaosa tapahtuu Helsingissä. Kaupungin ja yliopiston yhteistyö edistää molempien osapuolten menestystä. Yliopisto hyödyntää kaupungin ja yliopiston yhteistyöneuvottelukuntaa ja Greater Helsinki Promotion LTd Oy:n markkinointikapasiteettia oman strategiansa edistämiseksi.

Kansainvälistä näkökulmaa alue toimintaan tarkastellaan toimenpidekohdassa 16 ja luvussa 3.

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet –yksikkö, kehittämisosasto, tutkimusasiat, tiedekunnat, Ruralia-instituutti, Avoin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Yliopiston ja Helsingin kaupungin yhteistyöneuvottelukunta
- **Toteutuksen mittarit:** Alueilla tehtävä tutkimus ja opetus vastaavat laadultaan yliopiston yleistä tasoa.
- **Yhteydet:** 2, 3, 7, 11

13. Alumnitoiminnan vaikuttavuuden lisääminen

Yliopiston alumnit kotimaassa ja kansainvälisesti ovat strategisesti keskeinen sidosryhmä. Yliopiston tavoitteena on tavoittaa 20 000 kaikista alumneista aktiiviseen toimintaan. Tavoitteeseen pyritään vahvistamalla tieteenalakohtaista alumnitoimintaa siten, että toimintaa on kaikissa tiedekunnissa.

Viestintää tehostetaan selkeyttämällä viestiä ja lisäämällä näkyvyyttä yliopistossa ja sen ulkopuolella. Alumnitoiminta tarvitsee tuekseen myös monipuolisen sekä entistä toimivamman verkkopalvelun ja alumnirekisterin. Kansainvälistä alumnitoimintaa kehitetään kohderyhminä erityisesti englanninkielillä opiskelleet sekä ulkomailla asuvat alumnit. Alumnitoimintaa kehitetään jatkossakin tiiviissä yhteistyössä Alumnijhdistyksen kanssa. Lisäksi alumniverkostoa laajennetaan monikieliseksi (ruotsi ja englanti).

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö, tiedekunnat ja laitokset
- **Toteutuksen mittari:** tavoitettujen alumnien määrä kasvanut 20 000:een

14. Ruotsinkielisen sidosryhmäyhteistyön kehittäminen

Yliopiston ruotsinkielistä opetusta edistetään nykyisten ja uusien alueellisten yhteistyömuotojen avulla Helsingin yliopiston, Hankenin ja Arcadan solmiman allianssi -yhteistyön toteuttamiseksi ja yhteistyörakenteiden vahvistamiseksi hallinnossa ja opetuksessa. Svenska social- och kommunalhögskolanin siirtyminen keskustakampukselle vahvistaa Helsingin yliopiston edellytyksiä toimia näkyvästi kaksikielisenä Helsingissä ja koko metropolialueella.

Yliopisto osallistuu alueelliseen strategiseen yhteistyöhön ruotsinkielisen korkeakoulutuksen yhteensovittamista varten perustetun valtakunnallisen neuvottelukunnan (Samordningsdelegationen). Erityinen painopiste on Åbo Akademin kanssa tehtävä aineenopettajankoulutusta koskeva yhteistyö, joka vakinaistetaan strategiakaudella.

Ruotsinkielinen sidosryhmäyhteistyö tarvitsee kansainvälisiä yhteyksiä erityisesti pohjoismaihin. Yliopistot ja Pohjoismaiden ministerineuvosto ovat keskeisiä sidosryhmiä. HERA "Bilingual" -yhteistyöverkostossa hyödynnetään metropolialueen houkuttelevuutta Suomen suurimpana ruotsinkielisenä opiskelupaikkakuntana erityisesti Pohjoismaihin suuntautuvassa opiskelijarekrytoinnissa.

Ruotsinkielistä aikuiskoulutusta tarjotaan Avoimen yliopiston, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian ja Svenska social- och kommunalhögskolanin kautta. Toimintaa koordinoi Sektionen för svensk vuxenutbildning vid HU -jaos. Tärkeitä kumppanuuksia ovat jatkossakin Helsingin kaupunki ja Sydskustens Landskapsförbund. Helsingin yliopisto osallistuu matemaattis-luonnontieteellisten aineiden ruotsinkielisen resurssikeskuksen toimintaan valtakunnallisen LUMA-keskuksen yhteistyön kautta.

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Hallintovirasto, kehittämisosasto, ruotsinkieliset asiat
- **Toteutuksen mittari:**
- **Yhteys:** Toimenpiteet 2, 7, 15, Opetuksen ja opintojen toimenpideohjelma

15. Yliopistollinen aikuiskoulutus: avoin yliopisto ja täydennyskoulutus

Yliopiston tehtävä tutkimukseen perustuvasta opetuksesta sisältää myös elinikäisen oppimisen edistämisen useilla tavoilla. Avoimen yliopiston opetuksena ja täydennyskoulutuksena tarjottava yliopistotasoinen aikuiskoulutus vahvistaa jo työelämässä toimivien elinikäistä oppimista. Koulutus mahdollistaa sekä aiemmin hankitun koulutuksen ajantasaistamisen että monet vapaamat muodot hyödyntää yliopistollista koulutusta.

Avoin yliopisto ja täydennyskoulutus ovat erityisesti työelämässä toimivien kansalaisten opiskeluympäristö, joten ne toimivat yliopiston ja muun yhteiskunnan rajapinnassa. Rajapinnan virtaukset kulkevat kahteen suuntaan. Yliopiston tutkimuslähtöinen tieto leviää koulutuksen ja kehittämishankkeiden kautta muuhun yhteiskuntaan ja toisaalta koulutustarpeiden muutokset ovat rajapinnassa tunnistettavissa rajapinnassa. Yliopistolle tarjoutuu mahdollisuuksia päivittää yhteistyöprosesseissa jatkuvasti tietoaan koulutustarpeen muutoksista. Tärkeimmät elinikäisen koulutuksen kehittämistarpeita koskevat viestit yliopisto saa kumppanuuksista työelämän, yhteistyöoppilaitosten, aluetoimijoiden ja yritysten kanssa. Erityisesti avoin yliopisto on yliopistolle myös merkittävä opiskelijoiden rekrytointikanava.

- **Aikataulu:** 2010 - 2012
- **Vastuu:** Tiedekunnat, Avoin yliopisto, Ruralia-instituutti, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia
- **Toteutuksen mittari:** Toimivat palaute- ja yhteydenpitorakenteet yliopiston sisällä sekä yliopiston ja yhteistyökumppaneiden välillä
- **Yhteydet:** Toimenpiteet 2, 5, 7, Opetuksen ja opintojen kehittämisen toimenpideohjelma

16. Koulutusviennin lisääminen

Koulutusviennin ja tilauskoulutuksen kehittäminen antaa yliopistolle yhä parempia mahdollisuuksia toimia muiden maiden osaamisen kehittämisessä. Yliopisto vauhdittaa kehittyvien maiden osaamisjärjestelmien uudistamista, määrittelee roolinsa (kehitysapu vs. vastavuoroinen kumppanuus, eri ulottuvuudet), priorisoi kohdealueet ja kehittää tilauskoulutustarjontaa vastaamaan yhteistyömaiden erityishaasteisiin.

- **Aikataulu:** 2010 – 2012
- **Vastuu:** Hallintovirasto, kehittämisosasto, kansainväliset asiat, opintoasiat ja tiedekunnat
- **Toteutuksen mittari:** koulutusprojektien määrä
- **Yhteydet:** Luku 3, Kansainvälistyminen

3. Kansainvälistyminen

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja yliopiston kansainvälinen toiminta sisältyvät molemmat olennaisina näkökulmina tutkimukseen ja opetukseen. Sen lisäksi niillä on myös keskinäisiä leikkauspintoja. Näitä yhtymäkohtia voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta.

Tarkasteltaessa yhteiskunnallista vuorovaikutusta kansainvälisesti yhteiskunnan käsite laajenee Suomen rajojen ulkopuolelle. Osana LERU (League of European Research Universities)-yhteistyötä yliopisto osallistuu perustutkimuksen, tutkimusrahoituksen ja tutkijakoulutuksen puolesta puhumiseen profiilinsa mukaisesti ja pyrkii vaikuttamaan Euroopan Unionin tutkimuspolitiikkaan. Yliopisto kantaa myös vastuuta maailmanlaajuisesti tuottamalla uutta tietoa esimerkiksi globaali-muutoksiin (esim. ilmastomuutos) liittyen, kouluttamalla kehittyvien maiden kansalaisia sekä osallistumalla näiden maiden koulutuksen kehittämiseen.

Kansainvälisen toimintansa kehittämiseksi ja edistämiseksi yliopisto tekee yhteistyötä muiden korkeakoulujen, alueellisten sekä muiden toimijoiden kanssa. Tällöin tavoitteena on saada aikaan yliopiston näkökulmasta synergiaetuja (esim. University Admissions -palvelu, Helsinki Summer School) ja lisäksi luoda korkeakoulusektorin ulkopuolisille toimijoille yhteinen kommunikaatioväylä korkeakoulujen suuntaan (esim. HERA International).

Yliopisto saa kansainvälistä näkyvyyttä myös silloin, kun yliopistolaiset toimivat kansainvälisissä organisaatioissa asiantuntijoina ja luottamustehtävissä tai saavat tutkimustyöstään palkintoja.

Yliopisto määrittelee kansainvälisen vierailutoimintansa periaatteet ja kehittää siihen liittyvää, koko yliopistoa hyödyntävää vierailukeskusta.

- **Aikataulu:** 2010 2 012
- **Vastuu:** Kehittämisosasto ja tiedekunnat
- **Toteutuksen mittari:** Arvioidaan osana vuosittaista toiminnan raportointia

4. Toimeenpano ja seuranta

Konsistori määrittelee yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteet ja toimenpiteet yliopiston strategiassa ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimenpideohjelmassa. Tiedekunnat ja erilliset laitokset laativat niiden perusteella syksyn 2009 tavoiteneuvottelua varten omat tavoiteohjelmansa, joihin sisällytetään myös yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteet, kehittämisen painoalueet ja toimenpiteet.

Toimenpideohjelman toimeenpanon tehokkuutta ja onnistumista lisää se, että strategiset tavoitteet ja kehittämisaalueet on konkretisoitu ja vastuutettu tiedekunta-, laitos- ja henkilötasolle asti selkeästi (Ohjelman toimenpide 6). Strategian ja toimenpideohjelmien toimeenpanoon osallistuvat koko yliopiston henkilöstö ja opiskelijat. Tärkeää on, että henkilökunta ja yliopiston kannalta tärkeimmät sidosryhmät tuntevat strategiset kehittämisaalueet ja sitoutuvat strategian edellyttämiin toimenpiteisiin. Selkeä strategia mahdollistaa konkreettisen kytkennän toiminnansuunnitteluun ja johtamiseen niin yliopiston kuin kaikkien avainsidosryhmien osalta.

5. Resurssit ja kustannusvaikutukset

Kehittämisen painoalue	Päävastuu	Resurssit/ Kustannusvaikutukset
1. Yhteiskuntavastuun vahvistaminen		
1. Yliopiston yhteiskuntavastuun periaatteiden tarkentaminen	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö	• oma työ
2. Tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallisten tarpeiden tunnistaminen	• Tiedekunnat, erilliset laitokset	• oma työ, opetus- ja tutkimushenkilöstö
3. Innovaatiojärjestelmän vahvistaminen	• Hallintovirasto	• oma työ
4. YVV -viestinnän kehittäminen ja tieteen puolesta puhuminen	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö ja viestintäosasto	• yliopiston mainekuva-projekti
5. Tieteellisen tiedon saattaminen yhteiskunnan käyttöön	• Tiedekunnat, erilliset laitokset ja yliopiston kirjastolaitos	• opetus- ja tutkimushenkilöstö
2. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen johtaminen		
6. YVV:n johtamisvastuiden ja -roolien selkeyttäminen	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, tiedekunnat ja erilliset laitokset	• oma työ
7. Kumppanuuspolitiikan periaatteiden määrittely	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö	• oma työ
8. YVV:n seuranta- ja arviointijärjestelmän kehittäminen	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö	• oma työ
9. Sidosryhmärekisterin ja -palvelun toteuttaminen	• Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö ja viestintäosasto sekä tiedekunnat	• sidosryhmärekisteri (CRM)-projekti
10. Varainhankintakampanjan toteuttaminen	• Rehtori, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, kampanjakomitea	• varainhankintakampanja, edellyttää rahoitusta

3. Yliopiston kumppanuudet

11. Elinkeinoelämäsuhteiden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, kehittämisosasto, tiedekunnat ja erilliset laitokset 	<ul style="list-style-type: none"> oma työ
12. Alue toiminnan ja korkeakouluyhteistyön jännevöittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet –yksikkö, kehittämisosasto, tutkimusasiat, tiedekunnat, Ruralia-instituutti, Avoin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Yliopiston ja Helsingin kaupungin yhteistyöneuvottelukunta 	<ul style="list-style-type: none"> oma työ
13. Alumnitoiminnan vaikuttavuuden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> Hallintovirasto, suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet-yksikkö, tiedekunnat ja laitokset 	<ul style="list-style-type: none"> edellyttää rahoitusta
14. Ruotsinkielisen sidosryhmäyhteistyön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Hallintovirasto, Kehittämisosasto, ruotsinkieliset asiat 	<ul style="list-style-type: none"> oma työ
15. Yliopistollinen aikuiskoulutus: avoin yliopisto ja täydennyskoulutus	<ul style="list-style-type: none"> Tiedekunnat, Avoin yliopisto, Ruralia-instituutti, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia 	<ul style="list-style-type: none"> oma työ
16. Koulutusviennin lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> Hallintovirasto, Kehittämisosasto, kansainväliset asiat ja opintoasiat 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutusvienti-projekti, edellyttää rahoitusta

Liite

Kymmenen vuotta YVV:n kehittämistä Helsingin yliopistossa

Yliopistojen tutkimuksella ja opetuksella on kautta historian ollut merkittävä yhteiskunnallinen rooli. Tutkimus ja opetus ovat antaneet suuren panoksen elinkeinoelämän ja ihmisten hyvinvoinnin kehittämiseen ja toisaalta arki on asettanut jatkuvia haasteita yliopistotutkimukselle ja -koulutukselle. Ilkka Niiniluoto määritteli vuonna 2005 HY:n yhteiskunnallisen roolin seuraavasti.

*“365 -vuotisjuhlaansa viettävä yliopistomme on kulkenut pitkän ja kunnia-
kaan tien 1600-luvun Turun pienestä virkamieskoulusta 1800-luvun Helsinkiin
kansallisen kulttuurin kehittäjäksi, 1900-luvun itsenäisen Suomen rakentajak-
si ja 2000-luvun alun tutkimusyliopistoksi.” (Rehtori Ilkka Niiniluoto, Yliopisto
-lehti 4/2005)*

Niin Suomessa kuin muissakin teollisuusmaissa julkisen sektorin rahoitus, jolla ylläpidetään hyvinvointivaltiota mm. tutkimuksen ja koulutuksen avulla, on vaikeutunut. Yhä voimistuva näkemys innovaatiojärjestelmän ratkaisevasta merkityksestä hyvinvoinnille ja kilpailukyvyllä on jo muutaman vuosikymmenen ajan aiheuttanut selkeitä odotuksia yliopistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen. Hyvänä esimerkkinä voidaan mainita vuonna 2000 laadittu EU:n Lissabonin strategia, joka korostaa yliopistojen roolia vahvistettaessa Euroopan asemaa globaalissa kilpailussa.

Helsingin yliopisto on strategiatyössään kiinnittänyt erityistä huomiota yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen jäsentämiseen ja tavoiteasetteluun jo kymmenen vuoden ajan.

Vuosien 2001–2003 strategiassa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmana oli erityisesti alueellinen vaikuttavuus.

“Helsingin yliopisto vaikuttaa yhteiskunnassa omien perustehtäviensä toteuttamisen sekä laajan alueellisen ja valtakunnallisen yhteistyöverkoston kautta.”

Vuosien 2004–2006 strategian kymmenestä kehittämiskohteesta yksi oli yhteiskunnallinen vuorovaikutus.

“Yhteiskunnan tarpeet otetaan huomioon tutkimuksen ja opetuksen suuntaamisessa, painotuksissa ja käytännön sovelluksissa. Tieteellinen tieto ja yliopistollinen osaaminen lisäävät suomalaisen yhteiskunnan ja elinkeinoelämän hyvinvointia ja turvaavat osaltaan demokraattista päätöksentekoa.”

Lakisääteiseksi yliopiston tehtäväksi yhteiskunnallinen vuorovaikutus tuli vasta vuonna 2005, jolloin yliopistojen tehtävien määrittely uudistettiin kuulumaan seuraavasti.

*“Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvat-
taa nuorisoa palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan
yliopistojen tulee toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä
edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikutta-
vuutta.” (Laki yliopistolain muuttamisesta 715/2004, 4§)*

[Vrt. ammattikorkeakoululaki 351/2003, 4:1§

*Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen
vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa kor-
keakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatil-
lista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelä-
mää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa
soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.]*

Koska Helsingin yliopisto oli jo pitkään ennen lakimuutosta kehittänyt yhteiskun-
nallista vuorovaikutustaan painotuksilla, jotka olivat uuden lakipykälän kanssa sa-
mansuuntaisia, yliopistolla oli erinomaiset valmiudet jatkaa samalla tiellä. Vuosien
2007 – 2009 strategian valmistelussa yliopiston yhteiskunnallinen vuorovaikutus
määriteltiinkin jo vastavuoroiseksi kumppanuudeksi.

*“Yliopiston yhteiskunnallinen vuorovaikutus toteutuu tutkimuksessa ja opetuk-
sessa sekä vastavuoroiseen kumppanuuteen perustuvassa yhteistyössä. Kotimai-
sella ja kansainvälisellä tasolla harjoitettavaan kumppanuustoimintaan yliopis-
to tuo tutkimukseen ja koulutukseen perustuvaa lisäarvoa ja odottaa kumppa-
nuuden vastaavasti hyödyttävän omien perustehtäviensä hoitamista.”*

Tiedekunnat ja erillislaitokset määrittelivät tavoiteohjelmissaan omat painotuk-
sensa, profiilinsa ja tavoitteensa. Vuoden 2007 toimintaa koskevassa raportoinnis-
sa yhteiskunnallisesta vuorovaikutuksesta koottiin tietoja tutkimuksen, opetuksen
ja vastavuoroisen kumppanuuden näkökulmasta.

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämistä varten ei kuitenkaan laadittu
toimenpideohjelmaa kaudelle 2007 – 2009, vaan vuorovaikutus päätettiin sisällyt-
tää Helsingin yliopiston toimintaan läpäisyperiaatteella. Yhteiskunnallisen vuoro-
vaikutuksen kehittämisperiaatteet 2007 – 2009 täydensivät ajattelutapaa mm. seu-
raavasti (RehP 163/2007):

*Yhteiskunnallinen vuorovaikutus läpäisee kaiken tutkimuksen ja opetuksen,
ja sen kehittämiseen osallistuvat yliopiston johto, tiedekunnat ja erillislaitok-
set sekä laitokset samoin kuin tutkijat, opettajat, hallintovirkamiehet ja opis-
kelijat.*

Tiedekunnat ja erillislaitokset profiloivat yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen sisällön ja harjoittamistavat erityislaatunsa mukaisesti. Tutkimustulosten hyödyntämistä tehostetaan koko yliopistossa, kaikissa tiedekunnissa ja erillislaitoksissa samoin kuin kaikilla tieteenaloilla.

Yliopiston johto vastaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämisestä koko yliopiston tasolla. Tiedekuntien ja laitosten vastuunotto yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämisestä varmistetaan johtamisen ja toiminnanohjausjärjestelmän avulla.

Kansainvälisyys on olennainen ulottuvuus yliopiston yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehittämisessä.

